

Мариана Тинчева Еклесия
В търсене на белите
лястовици
или Концерт за пиано и Оркестър

Бях на шест години. Майка ми влезе в стаята и каза: „Моника, събуди се!“ Станах от леглото, опитах се да отворя очите си, но не успях. Разтрих ги с пръсти, както правех всяка сутрин, но не виждах нищо. Майка ми каза: „Защото не си измила лицето си; направи го и ще прогледнеш.“ Отидох в банята, измих лицето си, очите... но отново не виждах. Заведоха ме в болницата; след прегледа казаха, че е отлепване на ретината. Мислех, че след дни или седмици отново ще прогледна, но и досега не виждам. Нищо. Свикнах. Приемам тази особеност като факт, който не може да се промени. Но честно казано, все още съм в търсене на белите лястовици...

При запознаването ѝ с непознати хора в началото никои не забелязва, че е незряща. Без очила, очите ѝ се отварят, без някой да подозира истината. Но когато не се ориентира точно към кого да подаде ръката си, непознатият се вглежда в лицето ѝ и казва: „Колко хубаво момиче!“ Онези 24 години от последния детски ден, в който е виждала всичко наоколо, като че ли не са изминали. Слаба, с плавни движения, за да не докосне някого или нещо, тя излъчва финес и спокойствие. И усмивката ѝ е на дете, което се радва на всичко в невидимия свят, който за нея най-често изглежда красив, доброжелателен...

Опитайте се да затворите очите си и така да се движите цял ден въкъщи. В дома не е толкова страшно: всичко знаем и с вързани очи. После излезте на улицата, където гърми движението на автомобилите... Но без да отваряте за малко очите си, за да се ориентирате, и пак да продължите в желаната посока... Опитайте се да четете вестник или надпис на гарата с вързани очи; говорите с непознати хора без да ги виждате, като телефонна връзка. Това е страхотна идея, тъй като видимото често създава противоречиви, несъответстващи чувства. Гледате неугледен човек и дори не искате да разговаряте с него. Но ако всъщност не виждате неговия външен вид, а слушате гласа му, мислите, идеите; ако той ви помогне да преминете на отсрещния тротоар, за вас външната форма на този човек няма да има значение...

В сборника за съногдания пише, че очите са огледало на човешката душа. За моята приятелка Моника мога да напиша обратното: нейната душа ми подсказва, че в много случаи тя вижда по-точно от мен. Не само зрително. Един ден бяхме на разходка пред църквата „Свети Седмочисленици“; поради невнимание с думите казаха, че вървим към храма „Св. Георги“. Мони, едва уловена в ръката ми, попита: „Ако не греша, би трябвало да сме в градинката пред «Седмочисленици»?...“ Погледнах лицето ѝ, защото бях сигурна, че всичко вижда и знае: градинка?

име и място на църквата?... Не, разбира се, очите ѝ бяха същите, тя не виждаше нищо, но беше свикнала да запаметява въображаемите пространства, назовани от човека, който я води... Това е нещо като памет на гигантски компютър, който работи по своя програма и не бива да допуска грешка... Разбрах, че не само затворените очи на Моника виждат по-добре от моите. Интуицията ѝ е развита така, че почти не я лъже. Когато попита някой на спирката: „Кой номер автобус пристига?“, тя само от тембъра на гласа при отговора определя доста точно възрастта му, опитва се да определи темперамента, състоянието на покой или напрежение в момента... Моника много често може да види невидимата човешка душа така, както ние не смогваме със зрящите си очи. И затова навярно може да разбере всеки човек, без да е повлияна от физическата му красота, от дрехите, от видимото финансово благосъстояние... Мисля, че точно заради това душата на Моника е неотразимо красива; така тя вижда само красиви души на другите хора...

Как е стигнала до невидимата всеприсъстваща красота?

Като разбрали, че лекарите не могат да възвърнат зрението ѝ, родителите на Моника я записали в столичен пансион за незрящи деца. Далече от родния дом, в който добре помнела всичко, на осем години тя трябвало да привикне с другия дом, където се налагал нов режим; учебна програма, брайлово писмо, момичета и момчета с обща съдба.

– Всички разбирахме, че не трябва да се самосъжаляваме, да мислим и казваме: „Ох, аз горкият, който нямам зрение като другите!“... В началото допуснах да съжалявам, че не виждам колко красиво червено може да бъде едно пролетно цвете... Но по-късно разбрах, че преди всичко трябва да усвоя и развия по-важни начини за ориентиране: активно внимание, слух, памет, въображение... В училището имаше пиано, на което обикновено свиреше нашата учителка по музика. Желанието да се науча да свиря беше толкова силно, че на 11 години започнах уроци. Не е като при другите музиканти: поставяш нотите, гледаш ги и започваш. Аз трябваше да чета с пръстите на лявата ръка брайловия нотопис, а с другата ръка да свиря по клавишите. После дясната ръка чете нотите, лявата свири... Така такт по такт; после двете ръце свирят заедно наизуст... За пет години успях да науча леки пиеси от Хайдн, Моцарт, Бетовен и това задоволи желанието ми да разбера, че аз съм като другите. Да, аз не съм болна; мога едно нещо по-малко, но това не трябва да ме отчайва. Не станах пианистка от световна класа, в тази област няма изявени незрящи хора. Но Бог ми даде нов шанс: след като завърших училището и пансиона, заминах за САЩ, където продължих на

английски, благодарение на компютърен синтезатор, който превръща писменото слово в говоримо... Стори ми се, че там незрящите хора отвъд океана са по-разкрепостени, не се притесняват от състоянието си. Това ми даде сили и нова цел: да създавам пълноценно самочувствие на хората, лишени от зрение.

Зрящият немски доктор по философия Андреас Хайнеке обича да казва: „Очите ми бяха отворени, благодарение на незрящ човек.“ След като негов добър колега ненадейно загубил напълно зрението си, Хайнеке решил да експериментира изложби „Диалог в тъмното“. В Хамбург той направил център за обучение на кадри за бъдещата си идея. Създал обстановка в пълна тъмнина, където се чуват вода, птици, шумове от цивилизацията. Хората, които искат да посетят тази забавно-образователна изложба трябва да осъзнаят, че могат да компенсират мрака и да се ориентират чрез други сетива: пипане, слух, обоняние, звуци. Като екскурзоводи в света на невидимото Хайнеке обучавал незрящи хора, на които искал да внуши, че те не само не са „горките“, но могат да водят други безпомощни хора. Моника била едно от момичетата, вече говорещи и английски, и немски, затова д-р Хайнеке ѝ предложил да изпълнява проекти и да обучава незрящи хора за екскурзоводи за такива изложби в различни страни по света. След първия стаж в Хамбург през 2001 г. за пет години грацилната Моника прелетяла до 17 страни на три континента, за да даде упование на жени и мъже, загубили зрението си.

– Онова, което искам да постигна като внушение при всички е, че те могат да имат лидерски умения: винаги да говорят високо, ясно, с усмивка. Провокирам ги да решат сега, веднага да кажат „Аз мога и искам да стана екскурзовод в тъмното!“... В Сеул, Корейската република например, жените са много кротки, правомерни, а незрящите в повечето случаи живеят с мъката си, че на тях нещо им е отнето. При един семинар, попитах нарочно една от участничките: „Ми Джин, ти виждаш ли?“ Тя каза: „Не, госпожо, това е много лошо...“ Аз се засмях и я коригирах: „Никога не трябва да говориш така по време на изложбата, когато ще бъдеш екскурзовод. Хората трябва да са спокойни и сигурни в теб, те искат да пият вода или освежителни сокове от бара в тъмното, където ще ги заведеш. Ти трябва да знаеш, че другите се движат, благодарение на теб... На мен Бог ми даде шансове, но аз не ги чаках да дойдат вкъщи, а търсих пътеката към целта...“

На 30 години, Моника живее сама в неголям, добре подреден стилизиран апартамент и пътува почти постоянно: с бялото бастунче или прихваната в ръката на приятел. Мисля си, че за нея няма бариери, а

знам, че не е така – тя никога не говори за това, което застава пред нея като препятствие. Веднъж ѝ казах: „Познавам симпатично момче, което вижда и много те харесва, готова ли си да живееш с него завинаги? Ще ти бъде опора...“ Мони се изненада от въпроса в упор и сви рамене: „Сигурно със зрящ човек в живота ще ми бъде по-лесно, но какво ще стане със свободата ми? Как ще пътувам до различни страни и приятели?... Дали хората няма да оскърбяват мъжа, пожелал да живее с незряща завинаги?... Кажи на момчето, че в този живот е невъзможно да бъдем заедно. Нека потърси друго момиче.“

Докато слушахме Концерт за пиано и оркестър от Моцарт в голямата зала България, непрекъснато си мислех, че на рояла свири моята приятелка Моника, която никога не извършва работите само за себе си. Тя неволно увлича останалите – нещо като соло-партия, която дирижира оркестър. Вярвах, че тя има уникална воля и сила, каквито на мен ми липсват, въпреки острото зрение... В паузата, докато пиехме чай във фойето, тя докосна ръката ми, накара ме да затворя очите си и ме попита: „Виждаш ли бели лястовици?“ Изпълних и отговорих „Не, няма такива!“ Тя се засмя с детското си лице и ми довери: „Ще те науча да ги виждаш, защото са много красиви.“

КРАЙ

© Мариана Тинчева Еклесия

Източник: <http://bezmonitor.info/>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10475>]